

Risk att integrationen blir ännu sämre

Dagens Nyheter den 8 april 2017

I vår artikel (DN Debatt 2/4) hade vi en huvudpoäng: den uppgång i sysselsättningen bland utlandsfödda som man har observerat de senaste åren kan inte utan vidare tolkas som att det sker en långsiktig förbättring av invandrarnas integration på arbetsmarknaden. I stället beror de senaste årens förbättring till stor del på att vi nu har högkonjunktur i Sverige, och då får naturligtvis fler invandrare jobb.

För att kunna säga något om den långsiktiga trenden, däremot, behöver man längre tidsserier av data. Vi visar med data från 1985-2015 att integrationen i ett långsiktigt perspektiv inte alls förbättrats, utan snarast försämrats. Problemet riskerar att förvärras genom den stora invandringen 2014 och 2015, och den ökning av anhöriginvandringen som därmed kan väntas i framtiden.

Anders Nilsson skriver i sin kommentar att vi borde ha använt så kallad AKU-statistik (som baseras på intervjuer) i stället för SCB:s så kallade RAMS-statistik (som baseras på officiella register). Men det är väl känt att inte bara RAMS utan även AKU har begränsningar. AKU-statistiken överskattar exempelvis invandrarnas anknytningsgrad till arbetsmarknaden, genom att siffrorna inte tar hänsyn till att invandrarna arbetar färre timmar per år än de infödda (se Arbetsmarknadsekonomiska rådets rapport 2017, kapitel 4). Men framför allt: det finns inte någon AKU-statistik uppdelad på invandrare och inrikes födda före år 2005. Om man vill säga någonting om den långsiktiga utvecklingen måste man därför använda den enda statistik som finns, nämligen RAMS.

Trots att RAMS systematiskt underskattar nivån för invandrarnas förvärvsarbete behöver detta inte påverka bilden av den långsiktiga trenden när det gäller skillnaden i sysselsättningsgrad mellan infödda och invandrare. Om man antar att felkällan är någorlunda stabil över tiden (vilket förefaller rimligt) blir den kvalitativa slutsatsen densamma: integrationen har försämrats på lång sikt.

Vidare skriver Anders Nilsson att den stora skillnaden mellan inföddas och invandrares sysselsättning inte kan tolkas som att integrationen i Sverige är bristfällig. I stället menar han att skillnaden beror på "att vi tillsammans med Island, Norge och Schweiz är bäst på sysselsättning av inrikes födda i världen". Men detta är irrelevant för vår fråga. Vi är i första hand intresserade av skillnaden i sysselsättning mellan infödda och invandrare; i överensstämmelse med litteraturen på området tolkar vi denna skillnad som en indikator på bristande integration.

Man kan dra en parallell till diskussionen om fördelningspolitik. I den diskussionen betraktar man just den stora skillnaden mellan höginkomsttagares och låginkomsttagares inkomster som ett fördelningspolitiskt problem. Med Anders Nilssons sätt att resonera skulle man i stället säga, att en ökad inkomstskillnad inte är något problem om den bara beror på att höginkomsttagarnas inkomster stigit. Ett sådant resonemang skulle knappast accepteras i den fördelningspolitiska debatten.

Enligt Håkanssons och Waluszewskis replik beror den dåliga integrationen i Sverige på att vi tar emot en högre andel asylsökande än andra länder. Hypotesen att asylsökande skulle vara svårare än andra invandrare att integrera på arbetsmarknaden kan i och för sig vara korrekt. En tänkbar mekanism

skulle kunna vara att flyktingar är mindre utbildade än andra invandrare. Det finns dock inte mycket empiriskt stöd för den tanken. Andelen lågutbildade bland invandrarna inte är speciellt hög i Sverige jämfört med motsvarande andel i andra länder. Dessutom: även inom gruppen lågutbildade är integrationen faktiskt mycket sämre i Sverige än i andra länder (se "Skills and Labour Market Integration of Immigrants and their Children in Sweden", OECD 2016, sid 45 och sid 99). Det tyder på att även om man kontrollerar för utbildningsnivå så är det svårare för invandrarna att bli integrerade i Sverige än i andra länder.

Men även om Håkanssons och Waluszelskis hypotes att just asylsökande är svåra att integrera vore korrekt, så finns det naturligtvis även andra mekanismer som kan motverka integration. En sådan mekanism diskuterade vi i vår artikel: den svenska arbetsmarknadens och bostadsmarknadens funktionssätt gör det svårt för outsiders att bli integrerade – och invandrare är härvidlag utpräglade outsiders.

De höga ingångslönerna i Sverige är ett viktigt exempel på institutionella hinder för invandrare. Denna mekanism illustreras av det välkända statistiska sambandet mellan minimilöner och graden av integration: i länder med höga minimilöner är graden av integration låg (se sid 73 i Konjunkturrådets rapport 2017). Sverige intar här i själva verket en extremposition, med både höga minimilöner och dålig integration.

Slutligen påstår Håkansson och Waluszewski att vi använder oss av den dåliga integrationen som alibi för en reglering av invandring. De antyder också att en reglerad (i motsats till fri) invandring till Sverige skulle utsätta flyktingar för livsfara. Men det stämmer inte. För det första ska vi naturligtvis även med en reglerad invandring ge asyl till dem som behöver. Men asylprocessen ska ske i ordnade former, och inte så som den gick till 2015.

För det andra förutsätter Håkanssons och Waluszewskis resonemang att alternativet till en fri invandring är att människor skulle stanna kvar i krigsområden där "bombarna regnat över deras hus och arbetsplatser". Så är det naturligtvis inte. Sverige har, liksom många andra länder, föredragit att ge en relativt liten grupp av flyktingar asyl i stället för att ge omfattande stöd till hjälpinsatser till en mycket större grupp av människor i deras närområden (men naturligtvis utanför krigszonerna). I själva verket har FN återkommande klagat över att västvärlden inte ställer upp med tillräckliga medel för sådana hjälpinsatser.

Här föreligger naturligtvis ett etiskt dilemma. Ska Sverige ge asyl till den lilla andel företagsamma och i många fall relativt välbeställda flyktingar som lyckats ta sig ända till vårt land? Eller ska man i stället satsa mer resurser på omedelbar hjälp till det större flertalet människor som blivit kvar i flyktinglägren i deras närområden? Denna svåra fråga ligger utanför ämnet för vår artikel, där vi bara ville visa att integrationen av invandrare är dålig i Sverige, att den på lång sikt har blivit sämre – och att det finns risk för att den blir ännu sämre i framtiden.

Assar Lindbeck, professor
IFN och Stockholms universitet

Mats Persson, professor
Stockholms universitet